

Dohled nad finančním trhem 2008

Ing. Miroslav Singer, PhD.
viceguvernér, Česká národní banka

30. června 2009

Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2008

2

- Zpráva je podle zákona číslo 6/1993 Sb. o ČNB každoročně předkládána k informaci Poslanecké sněmovně, Senátu a vládě
- Zpráva je projednána Výborem pro finanční trh, který k ní připojil své vyjádření
- Související zprávy ČNB – Zpráva o finanční stabilitě, Zprávy o inflaci
- Česká verze Zprávy vychází tiskem a je zveřejněna na webových stránkách ČNB - [www.cnb.cz/ Dohled nad finančním trhem/Zprávy o výkonu dohledu](http://www.cnb.cz/Dohled_nad_finančním_trhem/Zprávy_o_výkonu_dohledu)
- Bude vydána a zveřejněna rovněž anglická verze Zprávy

Zpráva komplexně informuje o výkonu dohledu nad finančním trhem v roce 2008

Část A. Dohled nad finančním trhem v roce 2008

- Sjednocení dohledu nad finančním trhem (přechod na funkcionální model)
- Legislativní změny v oblasti dohledu
- Posilování stability a transparentnosti finančního trhu
- Přímý dohled nad finančním trhem (vstup a výstup, dohled na dálku a kontroly na místě)
- Centrální registr úvěrů
- Mezinárodní spolupráce

Část B: Vývoj finančního trhu v roce 2008

- Ekonomické prostředí v roce 2008
- Vývoj v sektorech úvěrových institucí
- Vývoj na kapitálovém trhu
- Vývoj na pojistném trhu

Část C: Přílohy

- Přehledy a agregované údaje

Části B a C popisují a hodnotí vývoj finančního trhu v ČR

Sjednocení dohledu nad finančním trhem

5

- ČNB se stala integrovaným orgánem dohledu nad finančním trhem ČR od 1. dubna 2006
- Sektorové členění dohledu bylo od 1. ledna 2008 změněno na funkcionální
- Nová organizační struktura
 - ✓ Sekce regulace a analýz finančního trhu
 - ✓ Sekce licenčních a sankčních řízení
 - ✓ Sekce dohledu nad finančním trhem
- Efektivnější výkon dohledu nad finančním trhem
 - ✓ Jednotná koncepce dohledu napříč jednotlivými sektory
 - ✓ Sjednocení pravidel udělování licencí a postupů při výkonu dohledu pro všechny segmenty finančního trhu
 - ✓ Omezení prostoru pro vytváření regulatorních arbitrází

Dosavadní zkušenosti potvrzují správnost přechodu na funkcionální model

- ČNB participovala na novelizacích zákonů, včetně transpozice směrnic EU, např.:
 - ✓ zákona o podnikání na kapitálovém trhu (MiFID)
 - ✓ zákona o bankách (výše náhrady a pojištění vkladů)
 - ✓ zákona o opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti (AML)
 - ✓ zákona o ochraně spotřebitele
 - ✓ zákona o platebním styku
 - ✓ zákona o přeměnách obchodních společností a družstev
 - ✓ zákona o nabídkách převzetí
- Vydání řady prováděcích předpisů k zákonům ve formě vyhlášek a opatření ČNB
- Účast ČNB na přípravách dalších změn v regulaci

- V roce 2008 probíhala intenzivní příprava dalších úprav v regulaci, např.:
 - ✓ zákona o dohledu nad finančním trhem (problematika kontrolní činnosti ČNB)
 - ✓ souborné novely zákona o podnikání na kapitálovém trhu, zákona o bankách a spořitelních a úvěrních družstvech a zákona o kolektivním investování (schváleny PS 13.5.2009)
 - ✓ zákona o pojišťovnictví (schválen PS 19.6.2009)
 - ✓ zákona o platebním styku (schválen PS 12.6.2009)
 - ✓ zákona o penzijním spoření (transformace III. pilíře, vládní návrh zákona v PS)
 - ✓ zákona o penzijním připojištění (omezení přestupů, zavedení HTM, schválen PS 13.5.2009)
 - ✓ občanského a obchodního zákoníku

ČNB se aktivně účastní na přípravách nových zákonů

Posilování stability a transparentnosti finančního trhu

8

- ČNB se účastní na přípravě strategií regulace finančních trhů v evropském i světovém rámci, v roce 2008 to byly:
 - ✓ Basilejská kapitálová dohoda (regulace úvěrových institucí - CRD)
 - ✓ Solventnost II (regulace pojišťovnictví)
 - ✓ Regulace v oblasti kolektivního investování (UCITS)
 - ✓ Vypořádání obchodů s cennými papíry
 - ✓ Úpravy v oblasti ratingových agentur a hedge fondů
 - ✓ Mezinárodních účetní standardy
- V mezinárodním kontextu se ČNB snaží bránit přijímání unáhlených změn se zásadními dopady na finanční trhy s cílem zachovat stabilitu regulačního prostředí a zabránit jeho deformaci

Na mezinárodních procesech k posilování stability a transparentnosti trhu se ČNB podílí již v počátečních fázích, v nichž je možné výslednou podobu regulací nejvíce ovlivnit

- Výkon přímého dohledu nad finančním trhem v rámci nového funkcionálního modelu především sestává z:
 - ✓ Dohledu na dálku
 - ✓ Kontrol na místě
 - ✓ Spolupráce s dohlíženými subjekty
- Další aktivity v oblasti vstupu na finanční trh a výstupu z něj:
 - ✓ Licenční, schvalovací a povolovací činnosti
 - ✓ Činnosti spojené s notifikacemi (tzv. jednotná licence)
 - ✓ Registrační činnosti
 - ✓ Sankční činnosti
 - ✓ Nestandardní činnosti
- Vývoj situace v roce 2008 si vyžádal mimořádná opatření ČNB při výkonu dohledu nad finančním trhem

- Dohled na dálku
 - ✓ Kontrola dodržování příslušných právních předpisů subjekty
 - ✓ Kontrola dodržování pravidel obezřetného podnikání
 - ✓ Vyhodnocování finanční situace dohlížených subjektů
 - ✓ Pravidelné vyhodnocování subjekty zasílaných výkazů v rámci vykazovací povinnosti
 - ✓ Vzhledem k situaci na světových trzích byla v roce 2008 dočasně zvýšena frekvence předkládání vybraných dat za klíčové sektory finančního trhu (včetně jejich vyhodnocování)

Dohled na dálku pomáhá vytvářet ucelený obraz o finanční situaci dohlížených subjektů

- **Kontroly na místě – význam a zaměření**
 - ✓ Kontroly v roce 2008 byly zaměřeny zejména na oblast řízení úvěrových rizik, tržních rizik, rizika likvidity a operačních rizik
 - ✓ Dále byly zaměřeny na oblast vnitřního auditu, vnitřních předpisů, oblast compliance, předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti a na informační systémy a technologie
 - ✓ Validace pokročilých metod pro výpočet kapitálových požadavků
 - ✓ Plán kontrol je sestavován s předstihem a s ohledem na potřeby dohledu na dálku

Kontroly na místě jsou standardním a nezastupitelným nástrojem výkonu dohledu

- Kontroly na místě – praxe a výsledky v roce 2008
 - ✓ v bankách proběhlo devět kontrol
 - ✓ v oblasti kapitálového trhu proběhla jedna kontrola v investiční společnosti, probíhaly čtyři kontroly u depozitářů, dvě kontroly v penzijních fondech. V oblasti poskytovatelů investičních služeb bylo zahájeno osm kontrol
 - ✓ v pojišťovnách bylo provedeno pět kontrol a dvě kontroly u pojišťovacích zprostředkovatelů
 - ✓ v oblasti devizového dohledu bylo provedeno 399 kontrol

Zjištěné nedostatky neohrožovaly přímo a významně existenci regulovaných subjektů

- Licenční, schvalovací a povolovací činnost
 - Sektor úvěrových institucí
 - ✓ 55 zahájených správních řízení
 - ✓ subjekty v sektoru: 16 bank, 5 stavebních spořitelen, 16 poboček zahraničních bank, 17 družstevních záložen
 - ✓ udělena bankovní licence První česko-ruské bance a.s., povolena fúze eBanky a.s. a Raiffeisenbanky a.s., fúze stavebních spořitelen Raiffeisen a Hypo, transformace Citibank a.s. na pobočku irské Citibank Europe plc
 - Sektor kolektivního investování a penzijních fondů
 - ✓ vedeno 259 správních řízení
 - ✓ subjekty v sektoru: 20 investičních společností, 16 investičních fondů, 142 otevřených podílových fondů, 2 uzavřené podílové fondy, 10 penzijních fondů

- Sektor poskytovatelů investičních služeb
 - ✓ v roce 2008 ukončeno 346 správních řízení
 - ✓ subjekty v sektoru: 27 nebankovních obchodníků s CP, 11 bankovních OCP
- Sektor pojišťoven
 - ✓ v roce 2008 ukončeno 88 správních řízení
 - ✓ subjekty v sektoru: 35 tuzemských pojišťoven, 17 poboček pojišťoven z EHP, 1 zajišťovna, 1 pobočka pojišťovny ze třetí země
 - ✓ vznik první tuzemské zajišťovny, sloučení pojišťovacích aktivit skupin Generali a PPF
- Emise cenných papírů a regulované trhy
 - ✓ v roce 2008 ukončeno 144 správních řízení
 - ✓ 68 emitentů kótovaných CP, z toho 18 zahraničních, 2 organizátoři regulovaného trhu, 3 vypořádací systémy

Licenční proces subjektů z různých sektorů finančního trhu probíhá v návaznosti na funkcionální model podle jednotných pravidel

- Notifikace – režim jednotné licence
 - ✓ vstup ČR do EU otevřel tuzemský finanční trh dalším subjektům, které mohou využívat svobodu volného pohybu služeb na základě jednotné licence tzv. evropského pasu
 - ✓ stav notifikace na konci roku 2008: 252 bank, 554 pojišťoven, 1 569 fondů, 40 investičních společností a 840 poskytovatelů investičních služeb
- Sankční činnost
 - ✓ prošetřování podnětů a rozhodování o zahájení správního řízení
 - ✓ vedení správních řízení v prvním stupni
 - ✓ přijímání opatření k nápravě, odejímání povolení či rušení registrací
 - ✓ v roce 2008 pravomocně ukončeno 47 správních řízení; pravomocně uloženy pokuty v celkové výši 2,1 mil. Kč

- Nestandardní činnosti
 - ✓ monitorování průběhu likvidace subjektů finančního trhu
 - ✓ zdrojem informací jsou zákonná informační povinnost a ad hoc vyžádané informace
 - ✓ vedení seznamů likvidátorů a nucených správců a jejich jmenování v konkrétních případech
 - ✓ v roce 2008 byly vymazány z obchodního rejstříku tři družstevní záložny, jeden investiční fond a dvě investiční společnosti
 - ✓ pokračuje činnost ČNB v řešení závažných případů ukončení činnosti subjektů v minulosti, zejména v sektorech úvěrových institucí (např. IPB, Agrobanka, Union banka), kolektivního investování (např. Harvardské fondy), penzijních fondů

Důsledným sledováním likvidací ČNB napomáhá zvyšovat transparentnost finančního trhu pro jeho účastníky

- Informační systém provozovaný ČNB od roku 2002
- Umožňuje bankám působícím na území ČR sdílet informace o úvěrovém zatížení a platební morálce klientů
- Počet evidovaných dlužníků je 461 277
- Počet uživatelů 2 472 (údaje ke konci roku 2008)
- Výhledovou strategií je připojení do systému mezinárodní výměny dat (dosud je zapojeno sedm zemí EU)
- Systém zlepšuje možnost identifikace problémových dlužníků

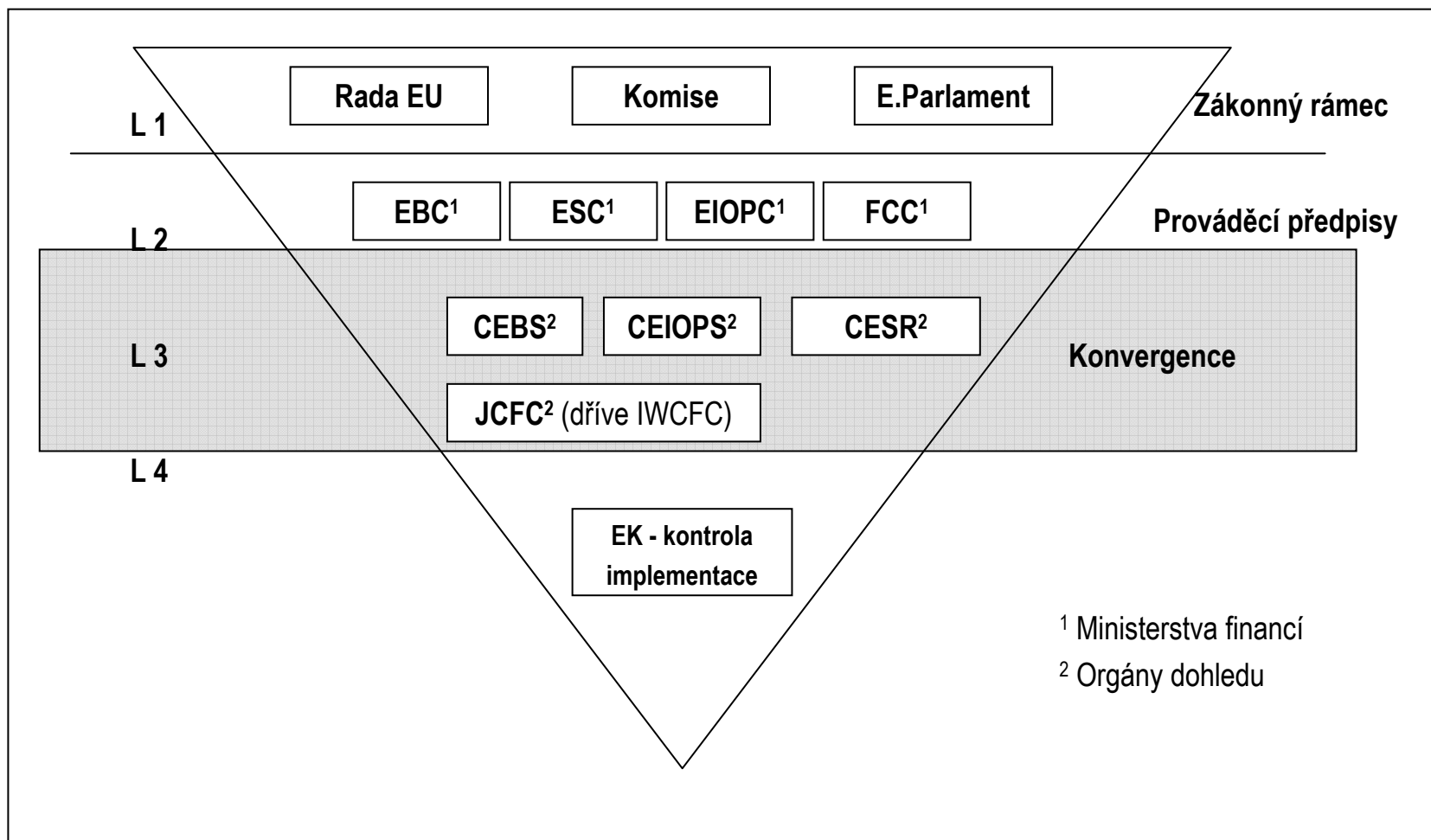
CRÚ je důležitým nástrojem, který banky využívají při řízení svých obchodních rizik

- ČNB se jako orgán dohledu nad finančním trhem aktivně zapojuje do mezinárodních aktivit např.:
 - ✓ v rámci struktur Evropské komise (Lamfalussyho struktura – 2.úroveň: EBC, ESC, EIOPC, FCC – gesce MF, 3.úroveň: CEBS, CESR, CEIOPS, IWCFC/JCFC – gesce orgánů dohledu)
 - ✓ v rámci struktur Evropské centrální banky (BSC: pravidelné skupiny WGMA, WGBD, WGCR)
 - ✓ v rámci Basilejského výboru pro bankovní dohled (BCBS)
 - ✓ v rámci mezinárodní organizace komisí pro cenné papíry (IOSCO)
 - ✓ v rámci mezinárodní organizace dohledů nad penzijními fondy (IOPS)
 - ✓ v rámci mezinárodní asociace pojišťovacích dohledů (IAIS)
 - ✓ další mezinárodní spolupráce s partnerskými orgány dohledu a mezinárodními organizacemi

V důsledku globální krize na finančních trzích se prudce zvyšuje nutnost zapojení ČNB do mezinárodní spolupráce

Spolupráce v rámci struktur EK: 4 úrovně Lamfalussyho struktury

19

- 2. úroveň – gesce ministerstev financí, expertní role národní banky
 - ✓ Evropský bankovní výbor (EBC)
 - ✓ Evropský výbor pro cenné papíry (ESC)
 - ✓ Evropský výbor pro pojištění a zaměstnanecké penze (EIOPC)
 - ✓ Výbor pro finanční konglomeráty (FCC)
- 3. úroveň – dohledové výbory
 - ✓ Výbor evropských bankovních dohledů (CEBS)
 - ✓ Výbor evropských regulátorů cenných papírů (CESR)
 - ✓ Výbor evropských dohledových orgánů v pojišťovnictví a zaměstnaneckém penzijním pojištění (CEIOPS)
 - ✓ Společný výbor pro finanční konglomeráty (JCFC)

Vybrané pracovní skupiny 3L3 výborů s účastí ČNB

21

- CEBS: Group de Contact (oblast podpory konzistentní implementace práva EU a sbližování praxe, výměna supervizních informací, kolegia), Expert Group on Prudential Regulation (oblast obezřetnostní politiky a regulace, poskytování rad EK k legislativním návrhům nebo jiným iniciativám EK), Expert Group on Financial Information (spolupráce v oblasti finančních informací – účetnictví, audit, výkaznictví, zveřejňování, transparentnost)
- CESR: CESR-Fin (aktivity v oblasti mezinárodních účetních standardů IAS/IFRS/GAAPs), CESR-Pol (aktivity v oblasti vymezené směrnicí o zneužití trhu), CESR-Tech (realizace a podpora IT projektů v rámci CESR), Investment Management Expert Group, Econet (analýzy vývoje na finančních trzích, metodologie dopadavých studií), MiFID Level 3, Post-Trading Expert Group, Prospectus Contact Group, Transparency Group
- CEIOPS: Financial Requirements Expert Group (příprava požadavků na finanční zdroje a technické rezervy v rámci Solvency II, kvantitativní dopadové studie (QIS)), Internal Model Expert Group, Internal Governance, Supervisory Review and Reporting Expert Group, Insurance Group Supervision Committee, Committee on Consumer Protection

Spolupráce v rámci struktur Evropské centrální banky

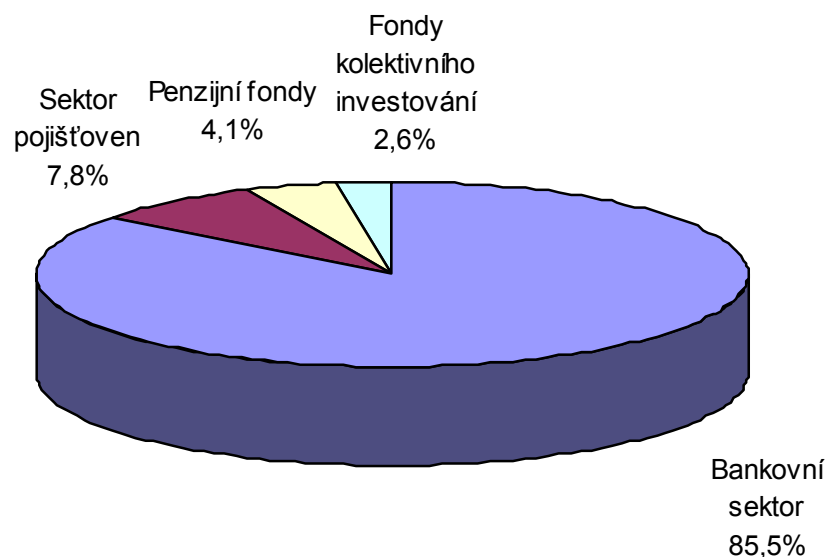
22

- Výbor bankovní supervize (BSC)
- Tři pravidelné pracovní skupiny BSC
 - ✓ Pracovní skupina pro makro-obežřetnostní analýzy (Working Group on Macroprudential Analysis – WGMA)
 - ✓ Pracovní skupina pro vývoj v bankovníctví (Working Group on Developments in Banking – WGBD)
 - ✓ Pracovní skupina pro registr úvěrů (Working Group on Credit Registers – WGCR)
- Čtyři dočasné pracovní skupiny BSC pro konkrétní projekty:
 - ✓ pro výsledovku, krizové řízení, likviditu
 - ✓ sladování statistického a dohledového výkaznictví úvěrových institucí (společná skupina s Výborem pro statistiku (STC) a CEBS)
- Příprava stanovisek v rámci písemných procedur ECB a podkladů pro zástupce ČNB v Generální Radě ECB

- Spolupráce v rámci BCBS, IOSCO, IOPS, IAIS
- Spolupráce v rámci Skupiny bankovních dohledů střední a východní Evropy (BSCĚE) – členové z 21 zemí, z toho 11 ze zemí EU
- Spolupráce s partnerskými orgány dohledu (v řadě zemí jsou fragmentovány do více subjektů)
- Bilaterální Memoranda of Understanding (MoU)
 - ✓ Podepsáno 32 bilaterálních MoU
 - ✓ Jednání o uzavření dohody o spolupráci s CBRC (China Banking Regulatory Commission) a SBV (State Bank of Vietnam)
- Multilaterální MoU v rámci IOSCO (47 signatářů), CESR (29)
- Spolupráce v rámci kolegií supervisorů velkých přeshraničních skupin (zejména Société Générale Group, Erste Group, Volksbank Group, RZB Group, Unicredit Group, KBC)
- Krizové MoU (Memorandum of Understanding on co-operation between the Financial Supervisory Authorities, Central Banks and Finance Ministries of the European Union on cross-border financial stability) v platnosti od června 2008 (113 signatářů)

Struktura finančního trhu ČR

24

- Graf zahrnuje pouze dohlížené sektory finančního trhu ze strany ČNB
- Nedohlížené subjekty ze strany ČNB (leasingové a faktoringové společnosti, splátkový prodej apod.) nejsou v číslech zahrnuty; jejich váha by činila přibližně 10%
- Bankovní sektor zahrnuje též družstevní záložny (jejich podíl je však zanedbatelný)

Zisk jednotlivých sektorů

25

Sektor	Čistý zisk v mil. Kč	
	2007	2008
Bankovní sektor	46 987	45 455
Sektor pojišťoven	12 390	9 583
Penzijní fondy	4 269	718

- V roce 2008 dosažen historicky 2. nejvyšší zisk bankovního sektoru, nastal jen mírný pokles
- Hospodářský výsledek pojišťoven se zhoršil druhým rokem v řadě

K největšímu propadu zisku došlo v roce 2008 v sektoru penzijních fondů

Bankovní sektor si i v roce 2008 zachoval mimořádně dobrou pozici

Podrobnější pohled k vývoji finančního trhu představí další prezentace
Více detailů ke všem dohlíženým sektorům naleznete v dnes vydávané
Zprávě

- Funkcionální model výkonu dohledu se osvědčil a bude pokračovat
- Úloha ČNB v době finanční krize dále narůstá a je nezastupitelná
- ČNB získává a analyzuje všechna potřebná data a přijímá nutná mimořádná opatření
- V regulaci finančního trhu globální krize přináší větší aktivity v legislativní oblasti
- Stále se zvyšuje význam mezinárodní spolupráce v oblasti dohledu nad finančním trhem
- Bankovní sektor zůstává pro finanční trh rozhodujícím elementem
- Příští Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem v roce 2009 bude publikována 30.6.2010

Děkuji za pozornost

27

Miroslav Singer
Česká národní banka
Na Příkopě 28
115 03 Prague 1

Miroslav.Singer@cnb.cz
Tel: (420) 224.412.008